

Author: Szabó, Árpád

Affiliation: University of Technology, BME, Budapest

WILD NOVEL APARTMENT AS URBAN IDENTITY

Citation: Metszet, Vol 15, No 2 (2024), pp 26-31,

<https://doi.org/10.33268/Met.2024.2.3>

Received: 10 March 2024

Accepted: 26 March 2024

Published: 22 April 2024

WILDGARTEN APARTMENTS, VIENNA, AUSTRIA;
ARCHITECTS: ENRIQUE ARENAS LAORGA,
LUIS BASABE MONTALVO AND LUIS PALACIOS
LABRADOR

Housing can serve social goals when correctly managed as tool towards urban redevelopment. This project strives towards the goal of integrating different social backgrounds of occupants and linking them with a matrix of green spaces, an architecture that reflects the urban/natural duality. The relationship with its surrounding environment leads to a sensitive balance of scales, which guarantee good sunlight to all interior rooms, the south-facing gardens, and the intermediate open spaces, creating a friendly transition with the neighbouring environs.

01

VADREGÉNYES ÉLETTÉR LAKÁS MINT VÁROSI IDENTITÁS

WILDGARTEN | BÉCS

— Bécs város lakossága az 1990-es évek eleji 1,55 millió főről mára közel 1,9 millióra növekedett. A fejlődés részben köthető ahhoz, hogy az EU lisszaboni [1] stratégiájának elveire építve a város versenyképes, ugyanakkor nyitott, szociálisan befogadó gazdasági modell felé tett lépéseket a 2000-es évek elejétől, de köszönhető annak is, hogy az Európai Unió keleti bővítésének eredményeképpen a város új regionális szerepkörbe került, és a gazdasági források mellett a kelet-európai lakosság beáramlásának egyik célpontja is lett. A növekedés lehetőségeit kihasználva a város fenntarthatóságot és élhetőséget támogató elveket vezetett be. A kompakt város logikája mentén szerveződő városfejlesztés mellett a „Vörös Bécs” szociális lakásépítési hagyományának megújításával igazságos és megfizethető lakhatási modell megvalósítását indították el, mely meghatározó tényező abban, hogy

a város évtizedek óta az élen végez a nemzetközi élhető városi rangsorokban is. Ma Bécsben a teljes lakásszektoron belül a szociális lakások részaránya 44%, a háztartások közel 23 százaléka az önkormányzat által biztosított szociális bérlakásokban, 21 százaléka pedig lakásszövetkezetek által biztosított szociális lakásokban él, [2] és mai napig Ausztria legnagyobb főbérlője Bécs városa, közel 220 000 kiadott lakóingatlan.

— A lakásépítés azonban nemcsak szociális cél, hanem városfejlesztési eszköz is, hiszen megfelelő tudatossággal a városi térben irányított projektek hozzájárulnak a városközpontokhoz közeli vagy éppen távoli, de jó tömegközlekedéssel ellátott területek megújításához, az élhető, de sűrű – vagyis nagy hatékonyságú – városrészek és a megszakításmentes területhasználat – a kompakt város – létrehozásához is. A városfejlesztési feladatok kezelésének

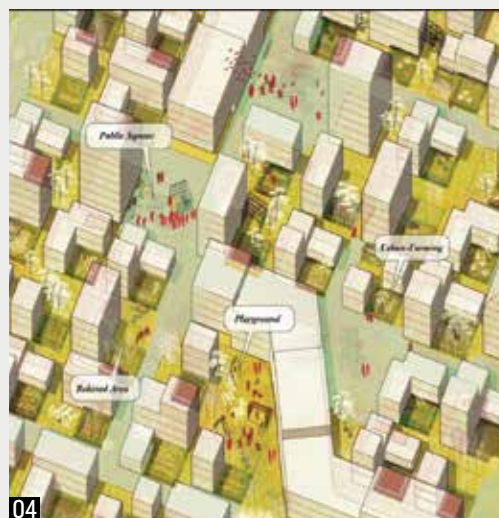
- 01 Az L alakú beépítés és a kertek viszonya
 02 A beépítés nyugati pereme
 03-04 A „Commons” városfejlesztési terv rajza a participációról és a beépítés elveiről

02

03

04

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT

Enrique Arenas Laorga, Luis Basabe Montalvo, Luis Palacios Labrador; Arenas Basabe Palacios arquitectos

FOTÓ | PHOTO

Szabó Árpád

SZERZŐ | AUTHOR

Szabó Árpád

bürokratikus rendszerét, mely a rugalmatlan közigazgatási rendszer intézményi rendjére épült, egyre inkább felváltotta a térbeli potenciálok és helyek menedzselésének módszere, az állami és önkormányzati szerepvállalásra és kezdeményezésekre építve. Merev szabályozások helyett a térbeli-társadalmi kontextus igényeire reagáló projekt-szemlélettel kezelték a kisebb és nagyobb lakásépítési projekteket, de a fejlesztési területek kijelölése a város stratégiai elvei mentén történt meg. [3]

—A folyamatban nagy szerepe van a minőségi lakókörnyezetet megcélzó építészeti kísérletezésnek, melynek egyik garanciája a fejlesztői tervpályázatok rendszere. [4] A pályázatokon nonprofit (szociális) és kereskedelmi fejlesztők egyaránt részt vehetnek, de projektcsapatot kell alkotniuk a választott építészekkel. A pályázat nyitott, sokszor többfordulós, és nyilvános kommunikációt is magában foglal, ahol az építészeti minőség, a fenntarthatóság és a közösségi élet tereinek biztosítása különösen

05

06

fontos szempont. A fentiek ismeretében nem véletlen, hogy a 40 év alatti építészeknek kétfévente kiírt kísérletező szemléletű városfejlesztési-építészeti nemzetközi tervpályázati rendszernek, az European-nak is az egyik legfontosabb európai szereplője az osztrák főváros. A pályázati rendszeren keresztül több progresszív, kísérletező lakásépítési projekt is megvalósult az elmúlt évtizedekben (többek között: studio uek: Oase22; Malarchitecture: Lastenstrasse; PlayStudio: Perfektastrasse), melyekhez most csatlakozott az Arenas Basabe Palacios Arquitectos, Wildgarten projektjükkel.

—A 2009-ben kiírt European 10 tervpályázat bécsi helyszíne [5] a belvárostól légvonalban 8 km-re délnyugatra, a 12. kerületben, a Bécsi-erdő lábánál, az Emil-Behring Weg mellett lévő, korábbi – az 1930-as években épült – sertéshizlalda 10 hektáros területe volt. A tervpályázat programja, a város és a terület tulajdonosának (Austrian Real Estate ingatlanfejlesztő) egyetértésével, a Meidling és Atzgersdorf városrészekben jellemző szétszórt, szuburbánus térhasználat helyett – amely korábban teret biztosított a nagyszabású ipari fejlesztéseknek, és jelentős mennyiségű zöldterülettel rendelkező, olcsó lakóépületeknek – lehetővé tette egy nagyobb, összefüggő, lakáscélú

fejlesztés megvalósulását a vegyes területhasználat és a városrész sűrítése érdekében.

—A tervpályázatot Enrique Arenas Laorga, Luis Basabe Montalvo, Luis Palacios Labrador spanyol építészek nyerték, akik később erre a munkára alapozva hozták létre az Arenas Basabe Palacios Arquitectos építészirodájukat. A tervpályázati terv újszerű városi stratégiát dolgozott ki, amely megkérdőjelezte a városrendezés hagyományos paradigmáját (utcák, mint közterületek és fejlesztési területek térbeli rendszere), és újszerű megközelítéssel reflektált a bécsi közösségi városfejlesztés lehetőségeire is. A pályázati terv nem egy előre megtervezett városi szövetet javasol, hanem a területet strukturáló kertek rács-hálóján alapuló, kollektív térhasználatra épül. A kertek, mint szabad tér (fizikailag lehatárolt beépítetlen tér) és mint közösségi tér (társadalmi interakció terei) működnek egy porózus szövetet létrehozva, amely idővel átprogramozható vagy sűríthető, de folyamatosan a szociális interakciókra épít, és kortárs, a táji elemeket is integráló formában megidézi a bécsi Hof-ok közösségi tereinek hagyományát. Az eredeti elképzelés szerint a terület először városi parkként működik, melyet a kertek mátrixa definiál, majd a városrész fokozatosan növekszik a közös használatú nyílt terek hálózata körül, ahol a kertek és

01
02

03
04

05 A Napraforgóházak központi terének lakóháza, a földszinti szolgáltatásokkal
06-07 A lakóépületek között kialakuló félpublikus, köztes terek

a körülöttük kialakuló egyedi identitások révén kialakul a sokszínűség.

—A tervpályázat után elkezdődött a területre vonatkozó városrendezési terv előkészítése, amely a térhasználati koncepció rögzítésén túl számos olyan szereplő bevonására épült (fejlesztők, magánszemélyek, lakásszövetkezetek, építőközösségek, co-housing egyesületek [6]) akik a saját szempontjaik szerint belakhatják majd a kertek „extrovertált telkeit”, elősegítve az épületek változatoságának kialakulását és városi sokféleségét. A tervezés során az építészek a helyi építészekkel, szakági tervezőkkel és a bécsi városi tanács irodájával (MA 21 Stadt Wien) együttműködve alakították ki a megvalósítás kereteit, bevonva a környéken lévő korábbi hobbitelkek lakóit és tulajdonosait is. A „Commons”, vagyis a városfejlesztési terv folyamata az innovatív, fenntartható és demokratikus urbanizmus példájaként kapott nemzetközi elismerést. [7] Az együttműködésen alapuló tervezési folyamatot követően Bécs város önkormányzata a városépítészeti keret-tervet 2015 szeptemberében hagyta jóvá.

—A fejlesztés azt a kérdést is felveti, hogy vajon a lakás, mint program önmagában, a megosztott használatú és így interaktív szabad terek segítségével képes-e olyan városias használati sűrűséget létrehozni, amely önálló identitást generál. A fejlesztési és lakhatási formák, az eltérő sűrűségek tudatos, illetve spontán keveredése képes-e városiaságot létrehozni ott, ahol a kereskedelem vagy az egyéb városi funkciók csak korlátozott mértékben találják meg a helyüket.

—A „Wildgarten” mesterterv elfogadását követően a telektulajdonos (Austrian Real Estate) több építészcsapatot, valamint különböző nonprofit és piaci fejlesztőket bízott meg a terület egyes részei beépítési tervének kidolgozásával, azzal a céllal, hogy demokratikus és sokszínű urbanisztikai folyamat jöjjön létre. Az Arenas Basabe Palacios II, különböző léptékű lakóépület tervezésére kapott megbízást. A városépítészeti koncepciót tiszteletben tartva, a kertek köré épített Napraforgóházak [8] II lakóépülete 82 lakást tartalmaz közel 10 000 m² beépített területtel, a lakások mellett közösségi terekkel, kerékpártárolókkal

08

és az egyik épület földszintjén kereskedelmi helyiségekkel. A 11 lakóépület azonban nem alkot önálló enklávét, hanem feloldódva a kertek mátrixában, összeköti a kapcsolódó egyéb elemeket is, mint a terület északnyugati végén álló, korábbi sertéslelepről megmaradt épületben kialakított óvodát, illetve az épületek közé félig beékelődő Wilda-Wohnen co-housing lakóközösség épületsorozatját. [9] A kertek alacsony karbantartási igényű parkként vannak kialakítva, így természetközeli karakterükkel az egész telep vadregényes sokszínűségéhez is hozzájárulnak, miközben megidéznek a Bécsi-erdő közelségét, és erősítik a helyi növény- és állatvilág folytonosságát. Az épületek mindegyike L alakú alaprajzával körbeöleli a kerteket, és változatos méreteivel a kis (2-3 lakásos) és nagyobb lakóközösségeknek is teret ad. Az épületek vázkerámia blokk teherhordó falas építési rendszere semleges építészeti karaktert hoz létre, mely a hangsúlyt a köztes terek változatosságára helyezi. Ezt egyedül a délre és a szabad terekre néző homlokzatok sárga kerámiaburkolata töri meg, amely külön kiemeli a lakások kedvező, déli tájoltságát és a külső-belső intenzív kapcsolatát.

—Az eredmény egységes és változatos lakószövet, ahol a „Wildgarten” területén 11 hektáron több mint 2000 ember él majd, [10] míg azon belül a Napraforgóházak közel 180 ember lakhatását biztosítják. A projektben az építészet és várostervezés határai elmosódnak, a terület használatát meghatározó erős szabadtér-használati koncepció legalább annyira urbanisztikai elv, mint a lakóépületek

kialakításának vezérfonala. Relevanciáját és erejét az mutatja legjobban, hogy a koncepció érdemi változtatása nélkül tudott reagálni arra, hogy a masterplan készítése során a beruházó duplájára emelte az építendő szintterületet, miközben a környező lakók a peremek maximum kétszintes kialakítását kérték. Az terv leginkább egy játéktáblaként és egy hozzá tartozó szabályrendszerként működik, ahol az elvek demokratikus, sokszereplős tervezést és megvalósítást is lehetővé tesznek, olyan rugalmas keretként, amely különböző igények kielégítésére is képes. A „szabályozás” itt nem egységes léptéket és karaktert előíró rendelet, hanem egy eszköz, amely lehetővé teszi a léptékek és szereplők közötti párbeszédet. A hagyományos városban ez leginkább véletlenszerűen jön létre, térbeli, használati, szociális sokszínűséget generálva, melyre egy ilyen léptékű szomszédságnak is szüksége van. Ugyanakkor a terv reagál a környezet kontextusára is, a kertek környezethasználati tipológiája egyrészt megidézi a természet közelségét, de reagál a szomszédos hobbitelkek mikrokertjeire is. A zöldfelület rendszere az új beépítésbe átemelve és új kontextusba helyezve párbeszédet hoz létre a lokális és globális lépték és karakterek között.

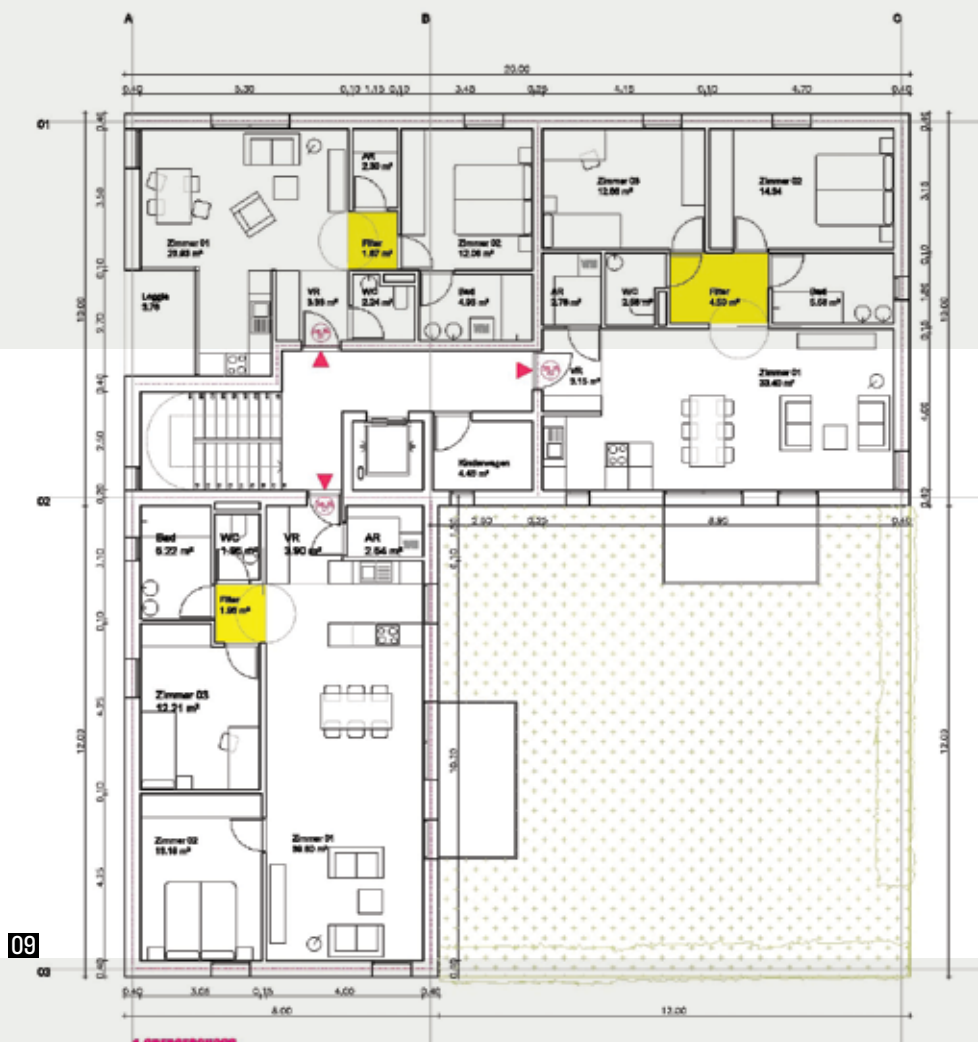
—A „Wildgarten” és azon belül a Napraforgóházak a többszereplős, közösségi város újszerű formája, városépítészeti minta az egyedi értelmezések befogadására, egy lakhatásra épülő új városi identitás. Sokszínű, reziliens, de változásra is képes.

08

09

10

11

10

11

- 08 Egységes és változatos városszövet
 09 Többlakásos lakóépület tipikus alaprajza
 10-11 A Napraforgóházak beépítése és átnézeti rajza

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Suitner, Johannes**: „Vienna’s planning history: periodizing stable phases of regulating urban development”, 1820–2020, *Planning Perspectives*, (2021) 36:5, 881–902, DOI: <10.1080/02665433.2020.1862700> [utolsó belépés: 2024-03-13].
- [2] Housing Sector Country Snapshot, AUSTRIA: hozzáférhető: <<https://housingpolicytoolkit.oecd.org/www/CountryFiches/housing-policy-Austria.pdf>> [utolsó belépés: 2024-03-13].
- [3] STEP 2025, hozzáférhető: <<https://www.wien.gv.at/english/urbanplanning/>> [utolsó belépés: 2024-03-13].
- [4] Wohnfonds_wien [honlap], hozzáférhető: <<https://www.wohnfonds.wien.at/>> [utolsó belépés: 2024-03-13].
- [5] EUROPAN [honlap], hozzáférhető: <<https://www.europan-europe.eu/en/project-and-processes/garden-courtyard>> [utolsó belépés: 2024-03-13].
- [6] **Szabó, Julianna - Babos, Annamária**: „Új közösségi társasházak Bécsben”, *Metszet*, Vol 11, No 2 (2020), pp 22–25.
- [7] Holcim Alapítvány [honlap], hozzáférhető: <<https://www.holcimfoundation.org/projects/the-commons>> [utolsó belépés: 2024-03-13].
- [8] Arenas Basabe Palacios Arquitectos [honlap], hozzáférhető: <<https://arenasbasabepalacios.com/blog/2022/07/10/die-sonneblumenhauser/>> [utolsó belépés: 2024-03-13].
- [9] **Babos, Annamária**: „Átmenetek és átjárások, ideális térszervezés a szomszédsági kapcsolatok támogatására”, *Metszet*, Vol 13, No 2 (2022), pp 22–27.
- [10] Wildgarten [honlap], hozzáférhető: <<https://www.wildgarten.wien/>> [utolsó belépés: 2024-03-13].

TERVEZŐK: Arenas Basabe Palacios arquitectos + Buschina & Partner ZT GmbH | MUNKATÁRSÁK: Franca Sonntag, Lucía Leva, Miriam Alonso, Sai Ma, Anna Lindorfer | TÁJTERVEZŐ: Tomas Proksch (Land in Sicht) | STATIKA: Buschina & Partner GmbH | GÉPÉSZET: Lakata GmbH | ELEKTROMOS TERV: Elektroplanungsgesellschaft mbH | TŰZVÉDELMELEM: Erich Röhrer

ABSTRACTS

Author: Wesselényi-Garay, Andor; Title: FROM SMALL HOUSES TO SMALL HOUSES

Citation: Metszet, Vol 15, No 2 (2024), pp 12-19, DOI: 10.33268/Met.2024.2.1

CABINS, ÓRSZENTPÉTER, HUNGARY | Architects: **GÁBOR U. NAGY AND MARCELL OROVA**

The design of new single occupancy cabins starts with the idea of "a box or house, possibly a box-like house" where the process of generating geometric balance initiates the external form, within this

limiting geometry organization of functions needs to be approached in such a manner that the need to design individual items of furniture follows on naturally. Questions of local identity are informed by the choice of

materials and general orientation, bearing in mind that architects do not generate a regional character, as this is an act of community over time.

Author: Babos, Annamária; Title: INSTEAD OF THE HALLWAY TRY OPEN CORRIDORS?

Citation: Metszet, Vol 15, No 2 (2024), pp 20-25, DOI: 10.33268/Met.2024.2.2

Drawing from comparison of two cohousing projects, one in Barcelona the other in Vienna, the importance of shared space can be examined. Namely the open corridor

system and how it impacts the sphere of public/private use patterns. The sense of community generated by such use patterns can be a positive contributor regarding

residential development as a social and economic tool if designed correctly.

Author: Szabó, Árpád; Title: WILD NOVEL APARTMENT AS URBAN IDENTITY

Citation: Metszet, Vol 15, No 2 (2024), pp 26-31, DOI: 10.33268/Met.2024.2.3

WILDGARTEN APARTMENTS, VIENNA, AUSTRIA | Architects: **ENRIQUE ARENAS LAORGA, LUIS BASABE MONTALVO AND LUIS PALACIOS LABRADOR**

Housing can serve social goals when correctly managed as tool towards urban redevelopment. This project strives towards the goal of integrating different social backgrounds of occupants and linking

them with a matrix of green spaces, an architecture that reflects the urban/natural duality. The relationship with its surrounding environment leads to a sensitive balance of scales, which guarantee good sunlight to

all interior rooms, the south-facing gardens, and the intermediate open spaces, creating a friendly transition with the neighbouring environs.

Author: Ware-Nagy, Orsolya; Title: THREE SMALL HOMES, JAPANESE STYLE

Citation: Metszet, Vol 15, No 2 (2024), pp 32-37, DOI: 10.33268/Met.2024.2.4

CUADRO NAKANO NORTH, TOKYO, JAPAN | Architect: **RYUICHI SASKI**

Recent housing challenges in Tokyo lead to the set of variables which helped generate this apartment building and parking spaces, where the design is heavily dependent upon a linking stairwell that also functions as

a storage space. working within a controlled and limited material and colour palette an uncluttered collective set of spaces has been generated. The final building takes advantage of natural lighting and

ventilation to remove the need for extensive mechanical building solutions, leading towards a rich living experience within a limited space.

Author: Wettstein, Domonkos; Title: CONTEMPORARY CHARACTER INHERENT IN A SMALL TOWN

Citation: Metszet, Vol 15, No 2 (2024), pp 38-43, DOI: 10.33268/Met.2024.2.5

URBAN REHABILITATION PROJECT, BALATONFÜRED, HUNGARY | Architect: **TAMÁS VARGA DLA**

Settlements along the shore of Lake Balaton have undergone significant transformation over the last decade. In addition to the intensive development of waterfronts and the expansion of the functions of tourist facilities, the value of the existing village areas has also

increased. The transformation was facilitated by the agglomeration of the region, the prominence of four-season uses and the after effect of pandemic, and today it is increasingly difficult to draw a line between the permanent population, those who build a second home that

expires periodically but in four seasons, and vacationers. It has become timely to renew the settlement parts of the ancient village, which is also a complex challenge for contemporary architecture.

Author: Dormán, Miklós; Title: LAYERING BETWEEN THE PERIODS

Citation: Metszet, Vol 15, No 2 (2024), pp 44-49, DOI: 10.33268/Met.2024.2.6

MESTER UTCA 43, BUDAPEST, HUNGARY | Architect: **BOTOND ZSOLT DOBOS DLA**

Over the past two decades the dynamic regeneration of Budapest's Ferencváros district has often raised the question of how to redevelop historical buildings. This

example explores the idea of preserving the original facade and placing a new, almost opposing, architectural form within and above. Combination of styles and

technologies informs a more adventurous form of development than the usual historicism approach, yet the original character is not lost to prosperity.

Author: Nagy, Csaba; Title: BETWEEN THE TREES IN HÚVÖSVÖLGY

Citation: Metszet, Vol 15, No 2 (2024), pp 50-55, DOI: 10.33268/Met.2024.2.7

APARTMENTS, BUDAPEST, HUNGARY | Architects: **DÁNIEL DÉRI AND ÁDÁM PÁSZTOR**

Architectural attitudes can lead towards varied levels of success, some guided by intuition, some prefer a cognitive path to

the goal. This project is a good example of how a rational, conscious design approach can lead to a good and pleasant living

environment - setting an example for others - as well as an intuitive, emotional one.